

ÉLETFÁNAK GYÖKERE, ÁGA • ÉLETFÁNAK MIT JÁTSSZUNK?

Mit játszunk, lányok? Azt játszuk, lányok, bricket, brackot, vadbarackot, csücsüljünk le, lányok!

Csak éppen ne a képernyők elé csücsüljete le. Inkább hívjátok egymást játszani ki a szabadba úgy, mint régen a falusi kislányok gyűjtötték össze pajtásaikat ezzel az énekkel.

Itt a nyár, a nagy, közös játékok ideje. Ne azon duzzogj, hogy nem utaztok Görögországba, és ne anyut, aput, nagyit nyaggasd, hogy unatkozol, vigyen szórakozni, vegyen fagyit, találjon ki valami izgalmas programot neked. Inkább repülj az én sárkányszárnyamon vissza ükapáid falujába, ülj le a ház előtti kispadra, és hallgasd meg, hogyan éltek, mit játszottak akkoriban a gyerekek.

Régen a falusi ember számára a nyaralás ismeretlen fogalom volt. Életüknek az évszakok körforgása szabott rendet. Akkor pihentek, amikor a természet téli álmát aludta. Télire esett a legtöbb ünnep, mulatság, disznótor, farsang, esküvő. A nyár a felnőttek számára a legnehezebb dologidő volt.

A gyermekek persze örültek a melegnek, az iskolások a nyári szünidőnek. Hétéves koruk előtt nem is kellett dolgozniuk, a picik otthon csetlettek-botlottak, később csapatban játszottak. Hétéves koruktól azonban már kisebb feladatokat kaptak: testvérükre vigyáztak, ételt, vizet vittek a mezőn dolgozóknak, állatot legeltettek, udvart, házat, istállót sepertek, anyjuknak segédkeztek a ház körül. Ahogy nőtt erejük, úgy nehezedett a rájuk bízott munka.

De esténként és vasárnaponként nagy csapatokban játszottak. Külön a fiúk, és külön a lányok. Nem egyformát, hiszen a játék a felnőttélet színdarabpróbája volt: mindenki azt a szerepet gyakorolta, amit a Teremtő ráosztott, s ami- ben később helyt kellett állnia.

Minden kisfiú az övéit megvédő, bölcs döntéseket hozó családfő, apa, s ha a sors úgy hozta, bátor harcos akart lenni, és minden kislány szép, ügyes, tehát „kelendő” nagylány, majd gondos, dolgos anya, háziasszony.

A fiúk versenyt futottak, ugrottak, labdát, rudat hajítottak, birkóztak, királyt, bírót, háborút játszottak. Szigorú és igazságos törvények szerint. Ki amiben a legügyesebb volt, annak a játéknak lett a vezére. A kicsik a „ranglétra” alján csodálták a nagyfiúkat, segédkeztek, és igyekeztek mindent megtanulni tőlük. Várták türelmesen, hogy eljőjön az ő idejük.

Az árokpárt nyári iskola volt. A legénykék itt minden fiú-tudományt megtanultak egymástól: íjat feszíteni, ostort fenni, szőrvagy rongylabdát gyúrni, parittyát, botot faragni, fűzfasípót, nyírettyűt, azaz nádihegedűt, agyagfütyülőt készíteni. És persze mindezeket mesterien használni. Vágtatott a botparipa, röppent

a nyílvevő, pattogott az ostor. Már ekkor kiviláglott, kiből lesz pap vagy tanító, ki lesz a legjobb kaszás, faragómester vagy muzsikus. A pajtások ujjongva ünnepelték, a felnőttek kevés szóval, megfontoltan biztatták.

Hát a lányok? Ők énekes, táncos, párválasztós körjátékokat játszottak, amelyekben az erő, a küzdelem alig kapott szerepet. Annál inkább a leánykérés, a kinyíló bimbó, a szélfújta pántlika, a zsebkendő, a szoknya, amelyre vigyázni kell, el ne kapják.

Virágkoszorút fontak, babáztak és főzőcskéztek. Akárcsak ti. Csakhogy nekik kevesebb idejük volt, mert többet kellett segíteniük anyjuknak. Nem Barbie-babák csillámló ruháit cserélgették. Maguk készítettek babát rongyból, kukoricacsutkából, gyékényből, azt pólyálták, etették, ringatták. A vásárfiába kapott vagy a szülők, nagyszülők által készített „igazi” baba, bababútor ritka kincsnek számított.

Soroljatok népi fiú- és lányjátékokat.

A fiúk, lányok néha együtt is játszottak: lakodalmast, farsangot, pünkösdölőt. Egymástól megtanulták a rigmusokat, szertartásokat, amelyekkel ünnepekkor végigjárták a falut, és egy-egy kis ajándékért vidámságot vittek, áldást kívántak a ház népének.

Vasárnaponként a templom előtti téren boldogan játszott gyermek és fiatal. Persze mindenki a maga korosztályával. A lányok még újmenyecske korukban is be-beálltak a körjátékba. A katonaviselt legények, a házasemberek viszont már soha.

A gyermekkor játécai lassan életté komolyodtak. De ezen senki sem szomorkodott. Aki teljes szívvel, eleget és igazat játszik gyermekkorában, az nem „sül bele” felnőtt szerepébe se.

Mit játszottok, fiúk, lányok?

Zsigmond Emese

Áprilisi megfejtések: Hagyományos módon díszített a viaszba mártott írókával, kesicével írt, hagymahéjjal festett levélrátétes, azaz berzselt, karcolt, ecettel, savval maratott, ecettel festett, faragott, patkolt, batikolt, gyöngyözött tojás. **Nyertesek:** Cornea Kincső, Marosfelfalu; Kovács Kinga, Zabola; a gyulakuti II. osztály.

